

РОЗВИТОК ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ, ЯК ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*Ковальчук С.В., кандидат історичних наук, Королюк А.В.
Військова академія, м. Одеса*

Одним із пріоритетних завдань, які стоять перед будь-якою державою, є захист своїх національних інтересів у різних сферах державного функціонування. Сьогодні в сфері національної безпеки, переважна більшість країн різного соціально-економічного рівня розвитку усього світу в тій чи іншій мірі зіткнулась з загрозою тероризму, агресії з боку сусідів та внутрішнім сепаратизмом. Боротьба проти зазначених загроз покладається не тільки на силові структури служби безпеки та внутрішніх військ, а й на військові сили та військових фахівців.

Невід'ємною частиною становлення і розвитку збройних сил кожної сучасної країни становлять середні та вищі військові навчальні заклади (Університет оборони, військові кафедри цивільних університетів, сухопутні академії, інститути, сержантські коледжі, військові ліцеї тощо), які готують фахівців для військових частин, з'єднань та установ військових департаментів. Україні через наведення конституційного ладу на Сході та здійснення

військової агресії з боку Російської Федерації, активно долучилася до модернізації збройних сил та військової освіти.

З нашої вітчизняної історії, ми знаємо, що Україна довгий час перебувала у міждержавному просторі, але це не гальмувало на її території розвиток військового освітнього процесу.

Серед сучасних українських міст, хочемо виділити Одесу, до на професійному рівні було започатковано військову освіту та підготовку кадрових офіцерів. Так склалося, що за своїм географічним розташуванням, Одеса стала одним з найбільших торговельно-промислових міст, також ще й важливим соціально-політичним центром на півдні країни. З другої половини XIX століття Одеса стає містом з розгалуженою мережею учбових закладів різного профілю та рівня, це до речі стало однією з причин відкриття в університету. Як зазначав одеський історик та краєзнавець Ф.О. Самойлов у праці «Історія Одеси та Одещини (кінець XVIII ст. – 1914 р.)» : «Чимало професорів, співробітників, випускників одеського університету поповнювали викладацький склад інших навчальних закладів міста в тому числі і військових...».

Аналізуючи причини появи в Одесі військових закладів, слід зауважити на певних історичних обставинах. Це наслідки невдалої для Російської імперії Кримської війни 1853-1856 рр., яка показала повну відсталість і некомпетентність офіцерських кадрів та армії. Безумовно, що розвиток військової освіти на Україні відбувся через проведення військової реформи 1864-1883 рр., одним із наслідків яких стало навіть заснування трьох військових округів (Київського, Одеського, Харківського) тощо.

Історіографічна база з досліджень розвитку військових закладів та військової освіти у місті Одеса є не широка, але в ній можна чітко простежити зв'язок часів та поколінь. Запропонована нами проблема, переважно висвітлена у ювілейних працях присвячених військовому закладу, як то «Одесский кадетский корпус за первые семь лет его существования 1906» під редакцією генерала від інфантерії, начальника Одеського кадетського корпусу М.Є. Дерюгіна. Це також серія статей у військових енциклопедіях та періодичних виданнях дореволюційної доби «Одесское военное училище. Военная энциклопедия», «Одесский кадетский корпус. Военная энциклопедия», «Одесское Юнкерское училище».

У радянський період збільшився інтерес до висвітлення історії та діяльності одеських військових вузів. Видання зазначеної доби носили пропагандистський та патріотичний характер: «Третье артиллерийское (к истории Одесского Сергиевского артиллерийского училища)», «Одесское краснознаменное (краткий исторический очерк)», «Одесское высшее артиллерийское», «Одесское артиллерийское. Очерк истории Одесского артиллерийского Ордена Ленина училища им. М.В. Фрунзе», «Герои Одесского краснознаменного». Цікавим є те, що авторами даних видань виступали чи науково-педагогічний склад закладів чи колишні випускники, які

знайшли себе на історичні ниві чи окремі групи офіцерів на чолі із начальниками навчальних закладів.

Сьогодні інтерес до військових навчальних закладів не згасає, але з сучасних друкованих праць можна відмітити наступні «Одеський інститут Сухопутних військ: історія та сучасність, 1899-1999», «Історія підготовки військових кадрів у м. Одеса». Також сучасний період позначений багатьма статтями довідкового та описового характеру у періодичній пресі. Останні видання досліджують у хронологічному порядку історію створення та діяльності одеських військових навчальних закладів. Найбільш свіжим та останнім дослідженням, метою якого було дослідити географію надписів та їх часовий простір «Курсантские надписи одесского артиллерийского: привет из Финляндии, Кавказская ССР, оккупанты и рекорд Крыма». Поzza увагою переважної більшості представлених видань залишилися біографії і трудова діяльність викладачів, списки випускників, дослідження освітнього процесу, навчальних програм, соціального походження кадетів, юнкерів, курсантів, офіцерів-слухачів.

В Одесі вже протягом 150-ти років відбувається розвиток військової професійної освіти зі своєю історією та традиціями. Військові навчальні заклади зайняли достойне місце в нашому місті і вплинули на розвиток Одеси. Для науковців питання розвитку військової освіти у Одесі та на півдні, створює поле для наукових пошуків і досліджень. В сучасних умовах небезпеки і загрози, в яких перебуває Україна, питання розвитку військової освіти стало дуже актуальним. Військова освіта має розвиватися і рухатися уперед разом із часом, для того щоб фахівці, яких вона готує були готові до оборони кордонів та відсічі ворога незалежно від мирного чи воєнного часу, а також підтримуватися державою і досліджуватися. Доречно навести слова діючого Міністра оборони України генерала армії Степана Полторака: «Реформувати Міністерство оборони та Збройні сили загалом, не реформуючи військової освіти неможливо. Нам потрібно створювати кадровий потенціал з тих військовослужбовців, які можуть приймати рішення та мають теоретичні знання».